

Korrózióálló acélban lezajló spinodális bomlási folyamat NDT vizsgálata

Spinodális bomlás? NDT?

RAKK 2023. Eger

Dr. Mészáros István Attila, Dr. Berecz Tibor, Kemény Dávid

Fázisátalakulások

T, P, C változása $\Rightarrow$ új (egyensúlyi) állapot

Új fázis(ok): stabil, metastabil

Fázisátalakulások

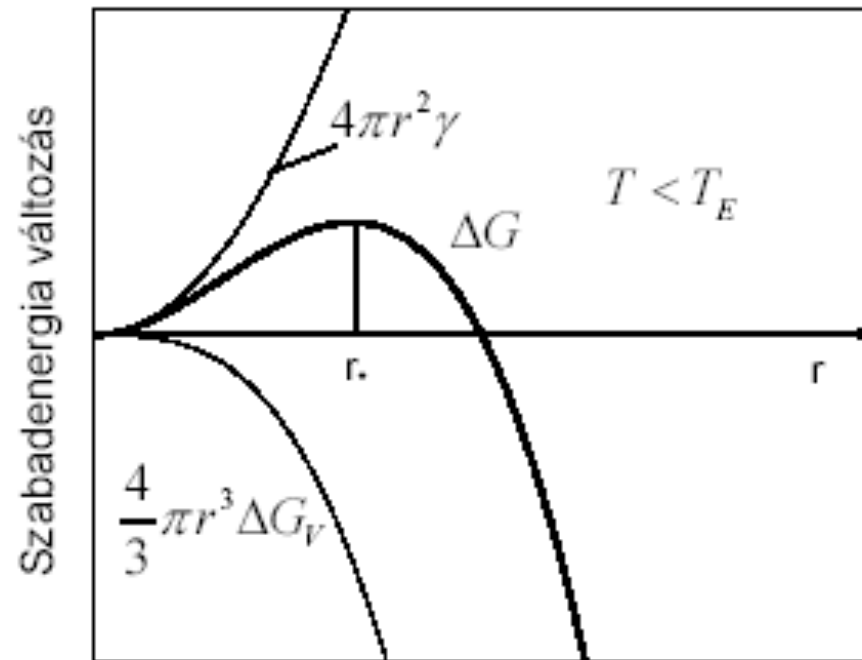
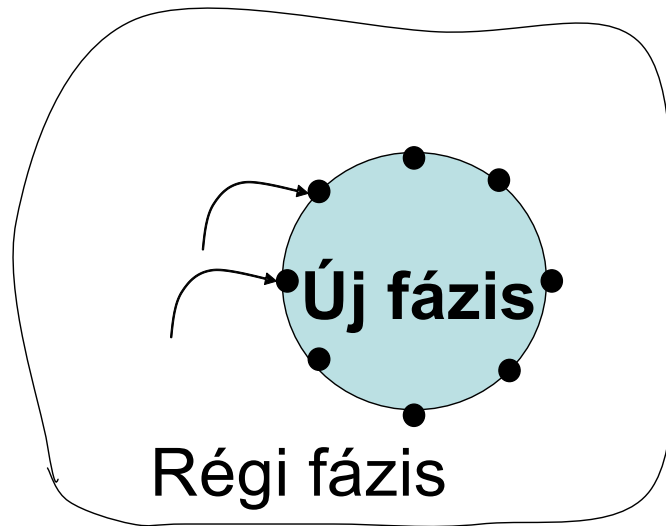
- Halmazállapot változás (kristályosodás, olvadás)
- Szilárd állapotban végbemenő fázisátalakulások (szegregáció, precipitáció, spinodális bomlás...)

Fázisátalakulások típusai

- diffúziós (egyedi atomi mozgás)
- martenzites (kollektív atomi mozgás, diffúzió nélkül)

Diffúziós fázisátalakulások kinetikája

1. Csíráképződés, nukleáció (koherens határok)
  2. Kristályok növekedése (inkoherens fázishatárok)
- Jelentős anyagtranszport (diffúzió)

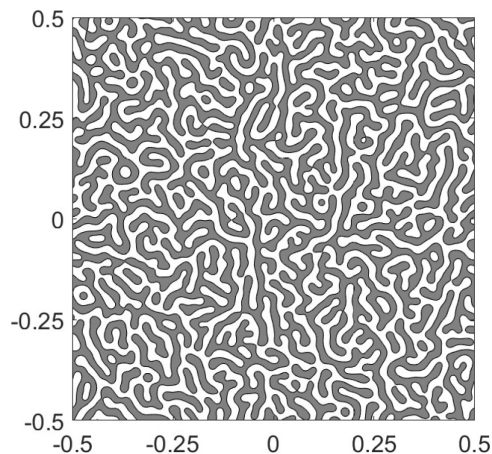
$$\delta F = -\frac{4\pi}{3} r^3 \Delta F_V + 4\pi r^2 \gamma$$

$$r^* = \frac{2\gamma T_E}{L\Delta T}$$

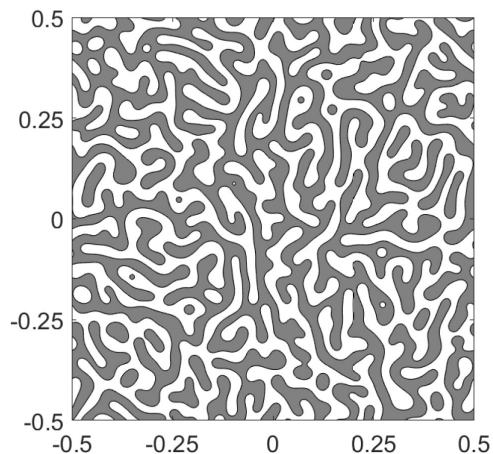
Spinodális bomlás

Diffúziós átalakulás

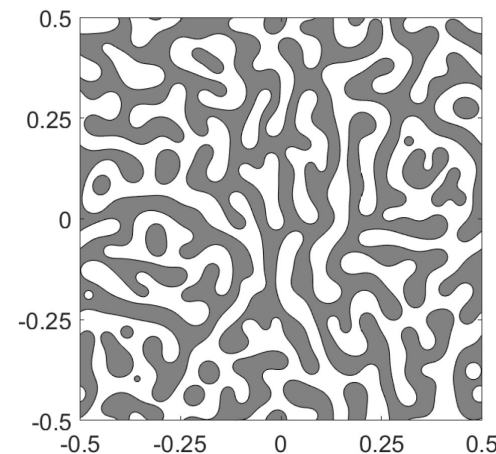
$$\alpha \rightarrow \alpha_1 + \alpha_2$$

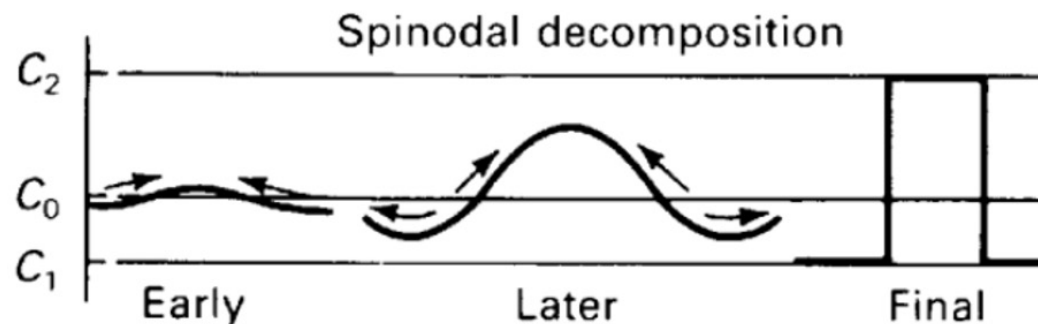
(a)

(b)

(c)

Up-hill diffúzió $\rightarrow$ Koncentráció inhomogenitások

Spinodális bomlás

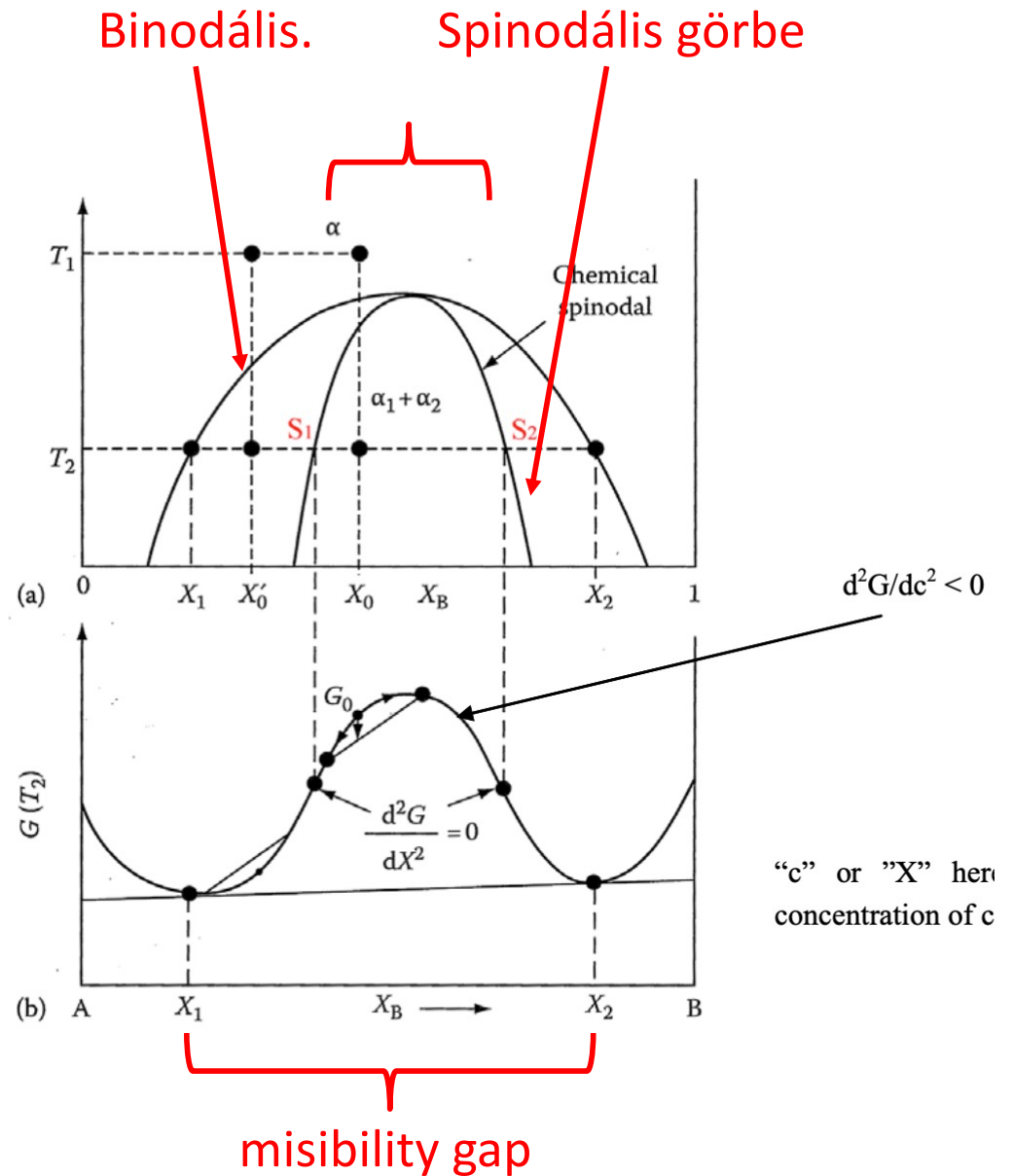
Nincs inkubációs idő, nincs csíráképződés

Tisztán diffúziós folyamat (Cahn-Hillard)

Koherens fázishatárok

Rendkívül finom szerkezet, atomi klaszterek (10-50 nm)
"Modulált ötvözetek"

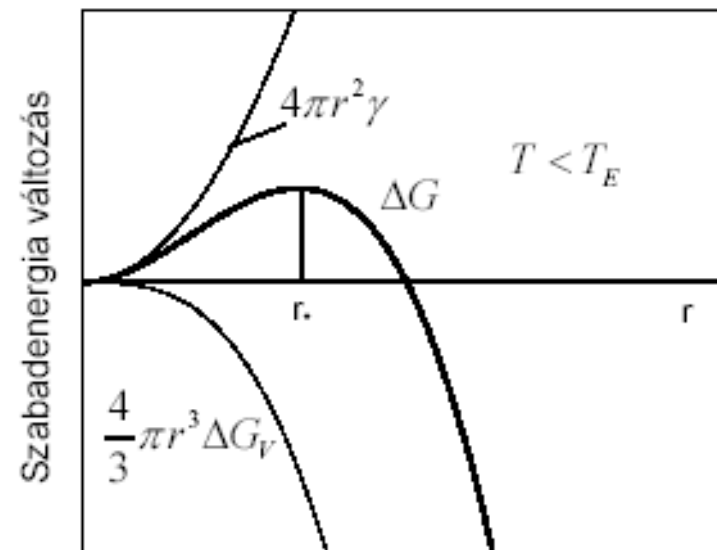
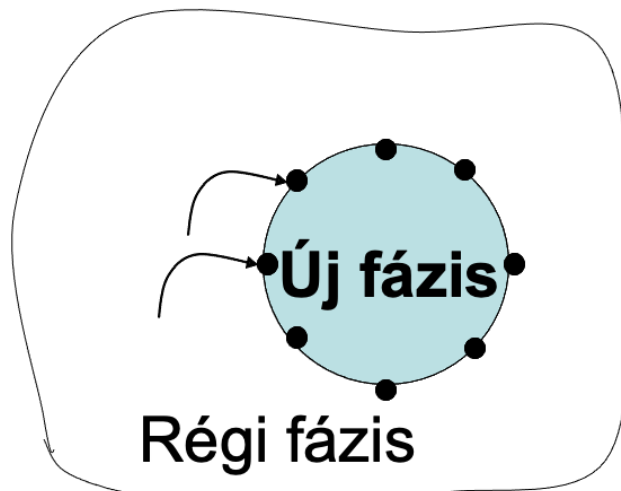

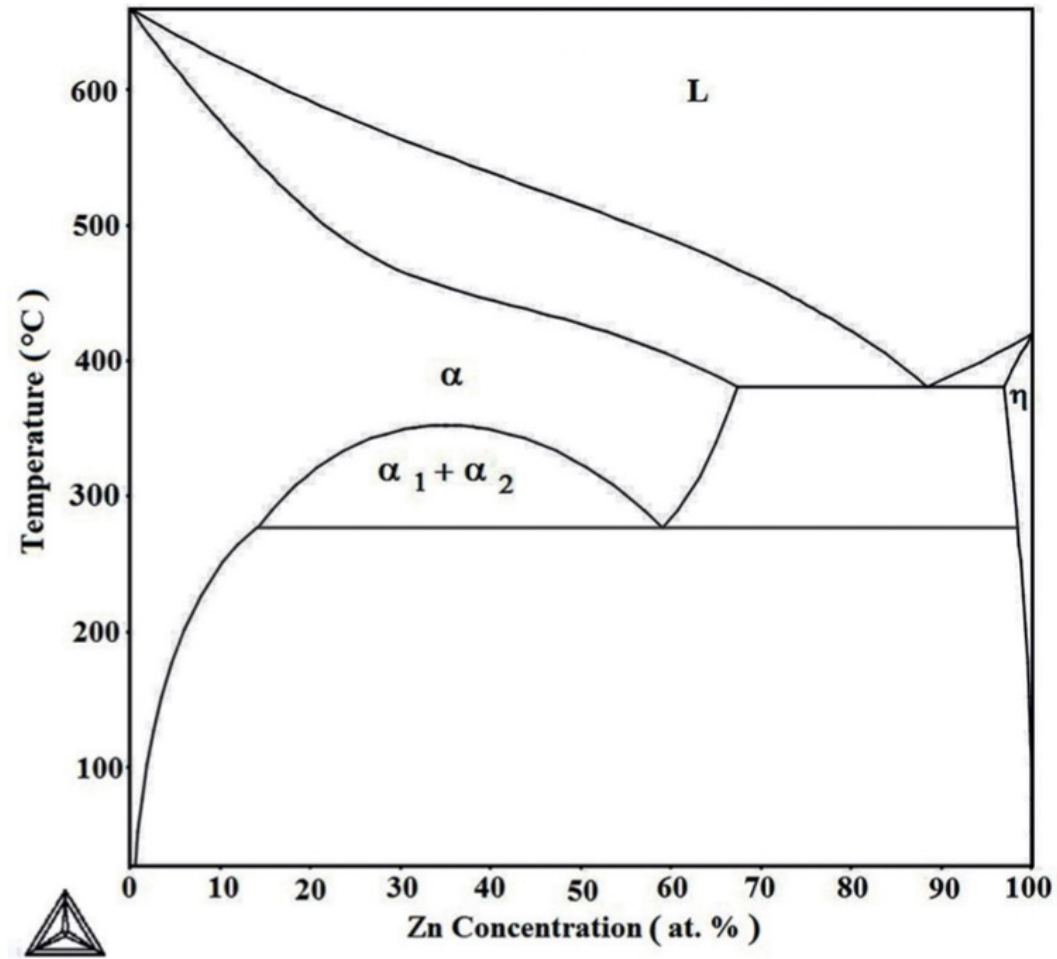
A spinodális bomlás azokban az ötvözetekben történik, ahol az új fázis képződésével járó szabadenergia csökkenés nem elegendő ahhoz, hogy a létrejövő koherens fázishatár felületi energia növekményét ellensúlyozza.

Fázishatárok energiája

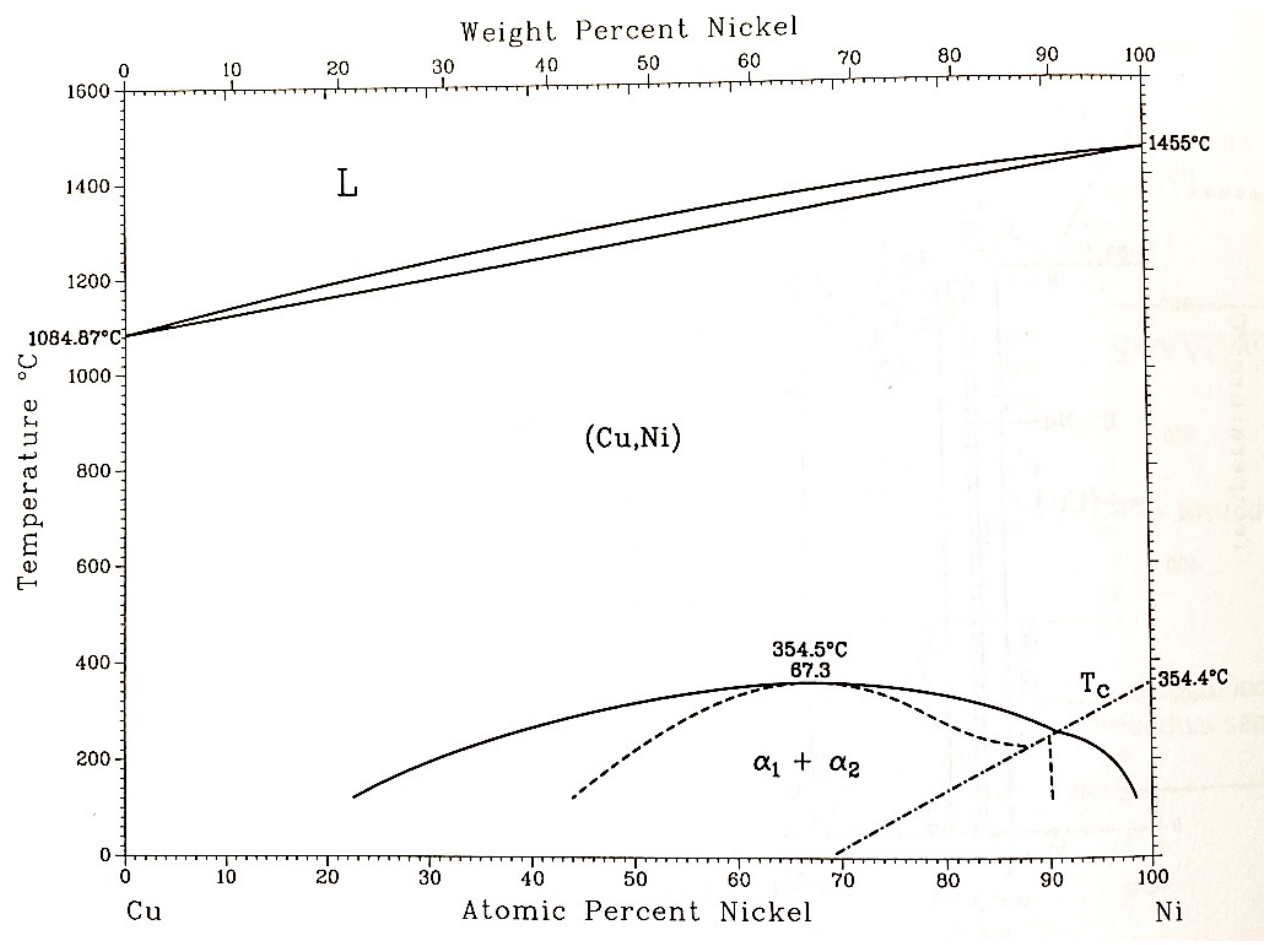
- koherens: $1 - 5 \cdot 10^{-6}$ Joule/cm²
- inkohereus: $5 - 15 \cdot 10^{-5}$ Joule/cm²

Spinodális bomlás $\Rightarrow$ koherens fázishatárok $\Rightarrow$ 10-50 nm méretű atomi klaszterek

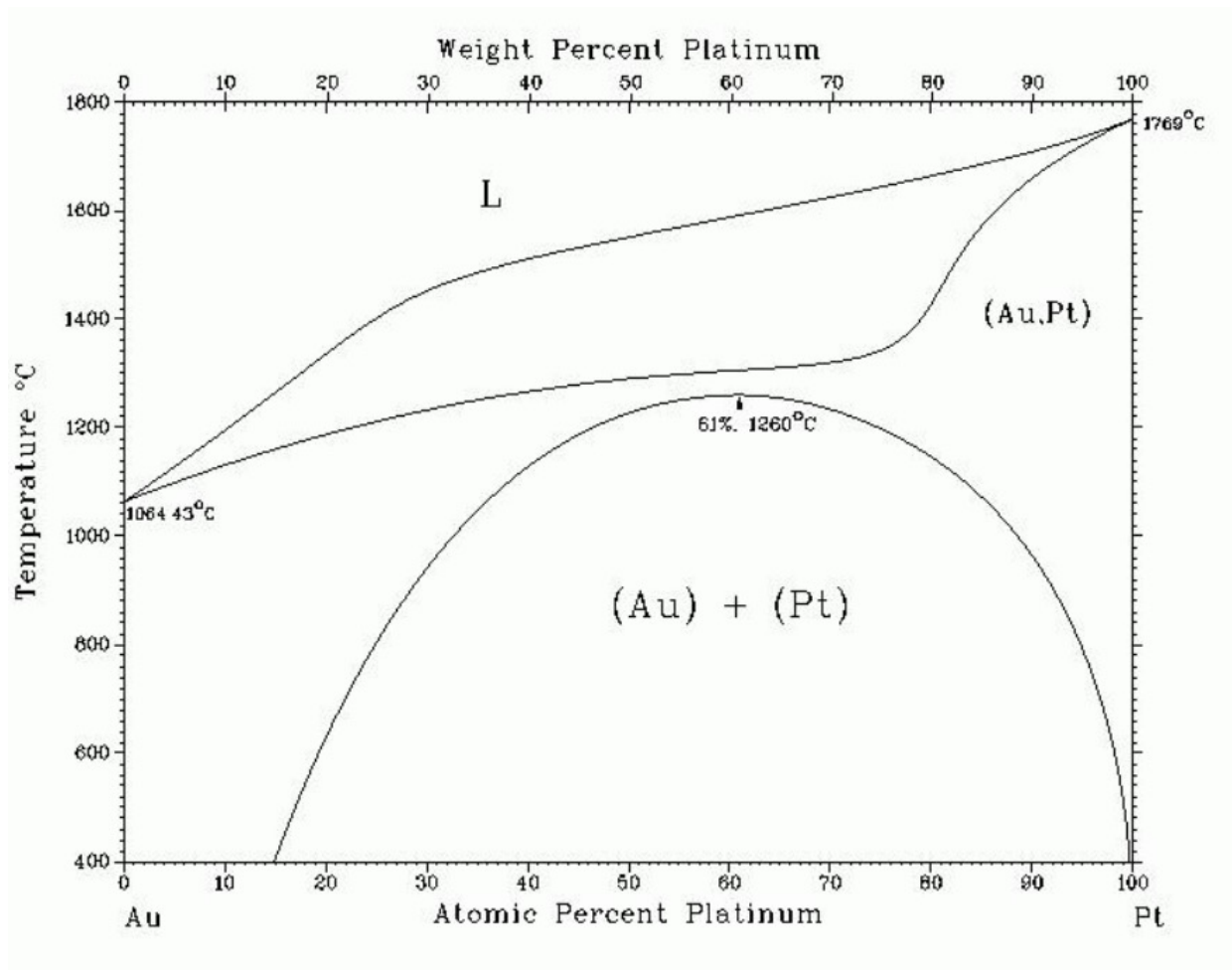

Al-Zn

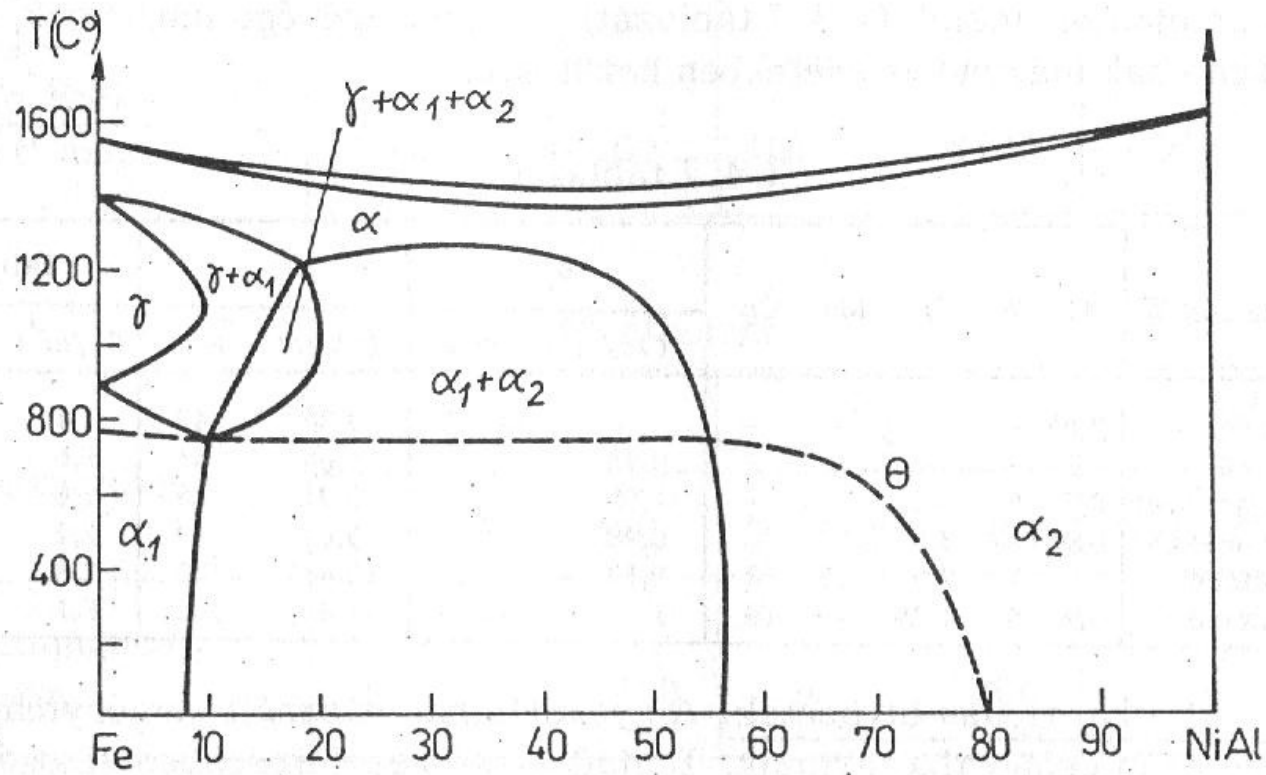

Cu-Ni

Au-Pt

Fe-NiAl

- AlCu, AlZn, AlMg, AlZnCu
- AuPt
- CuNi, CuNiSn, CuNiCr
- FeCr, FeNiMnAl, FeAlNiCo, FeCuNiCo
- számos korrózióálló és hőálló acél (Cr > 13, Ni kevés)

A spinodális bomlási folyamat jelentősége mérnöki szempontból:

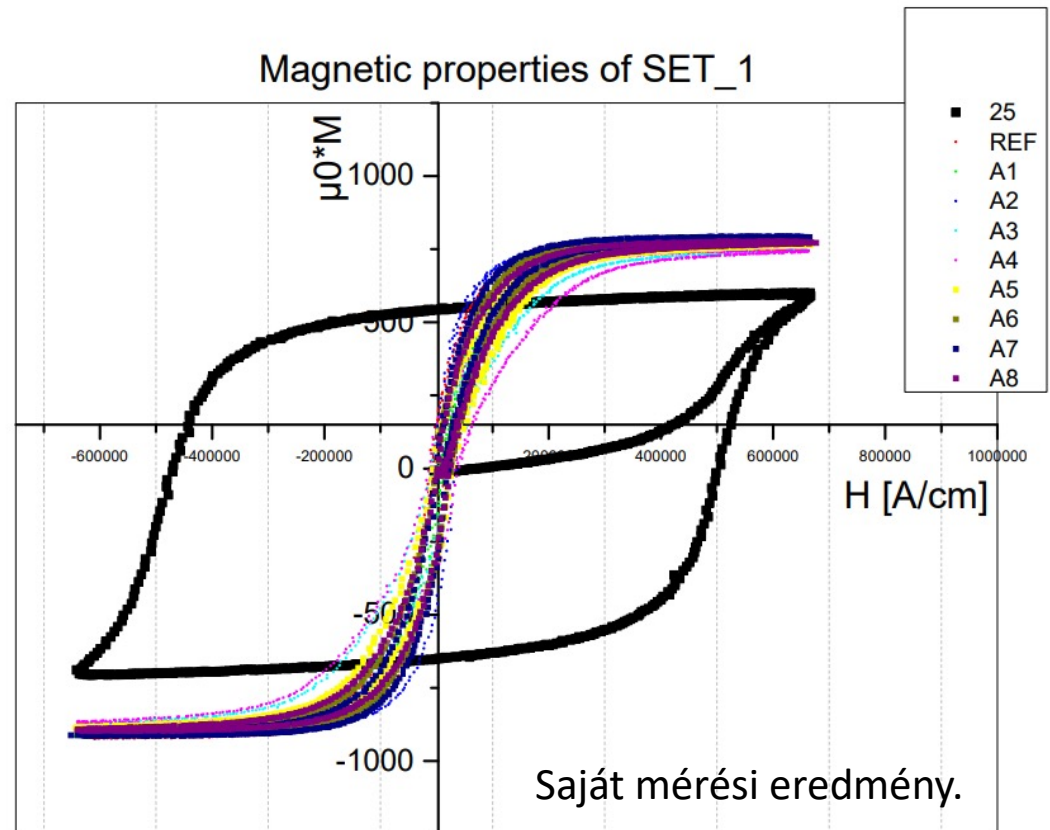
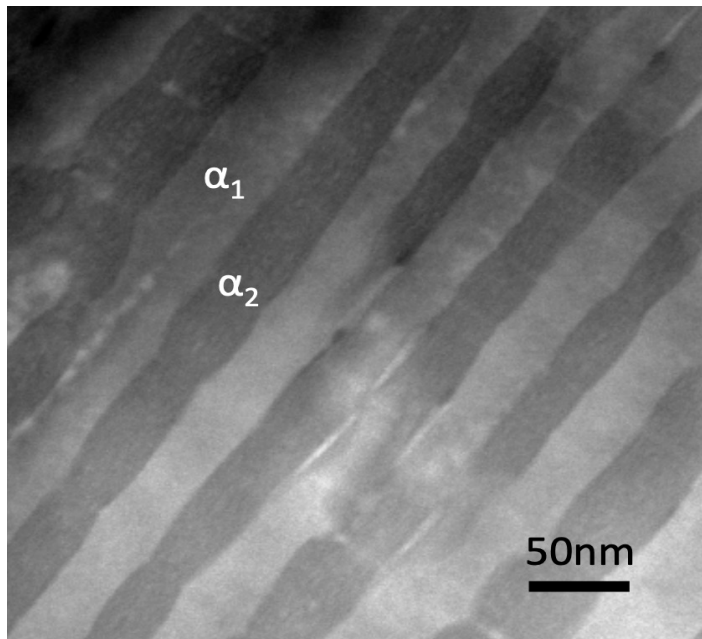
- Szilárdságnövelő eljárás (pl: CuNi9Sn6)
- A keménymágneses tulajdonságok megváltoztatásának eszköze (Alnico)
- **Leromlási folyamat**
- ...

Alnico (FeNiCoAl) ötvözet

Spinodális bomlás: $\alpha \rightarrow \alpha_1 + \alpha_2$ (koherens fázishatár)

$\alpha_1 \approx \text{FeCo}$ (tkk szilárd oldat) **ferromágneses, $\approx$ doménméret**

$\alpha_2 \approx \text{Fe}_2\text{NiAl}$ (tkk szilárd oldat) **paramágneses, kvázi-doménfal**

A spinodális bomlás, mint leromlási folyamat

13%-nál nagyobb króm tartalmú ferrites, duplex, illetve lean-duplex korrózióálló acélok és bizonyos hőálló acél típusok esetén

250-780 °C hőmérséklet tartományban történik

δ -ferrit vasban gazdag α és krómban gazdag ($\approx 20\%$ Cr) α_1 fázissá alakul

A folyamat a leggyorsabb közel 475 °C hőmérsékleten, ami megfelel az izotermikus átalakulási diagram (TTT) orrpontjának. ???

Az acél rideggé válik és korrózióállósága romlik.

„475 °C -os elridegedés”

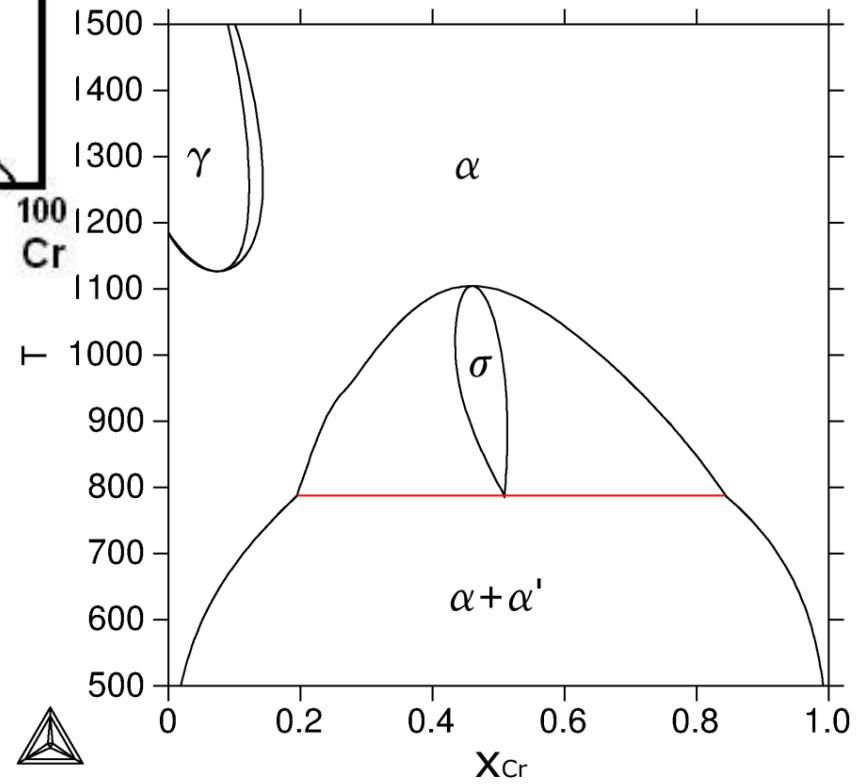
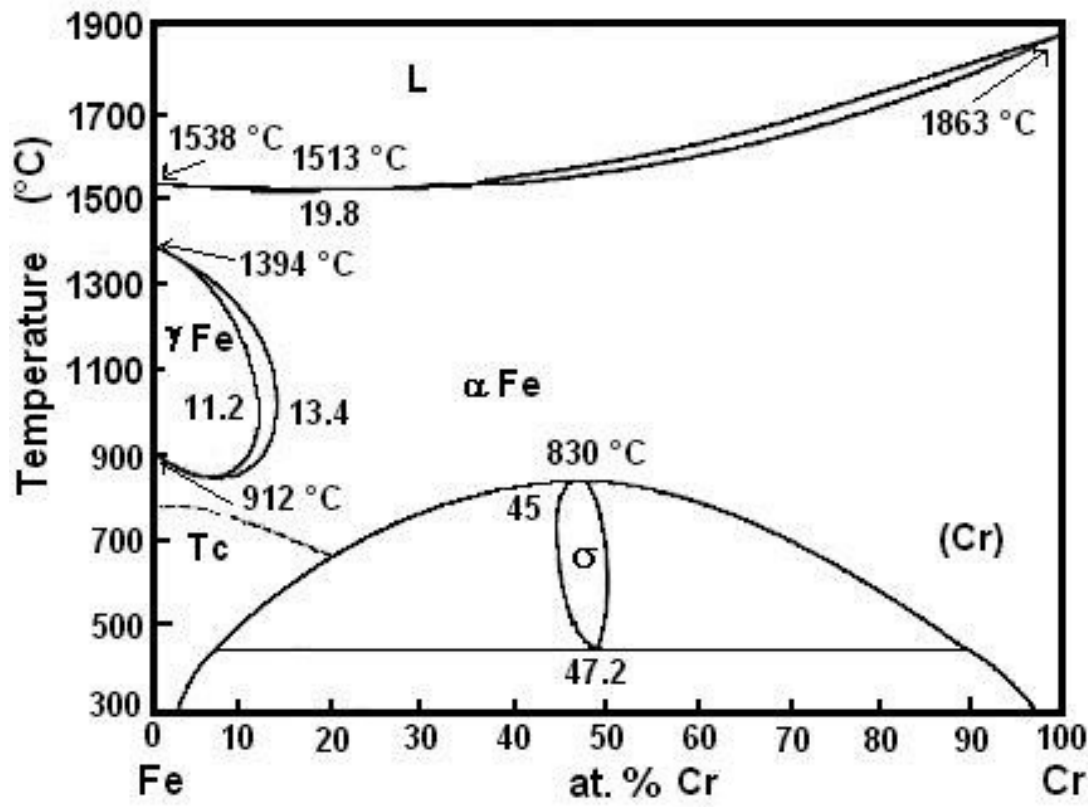
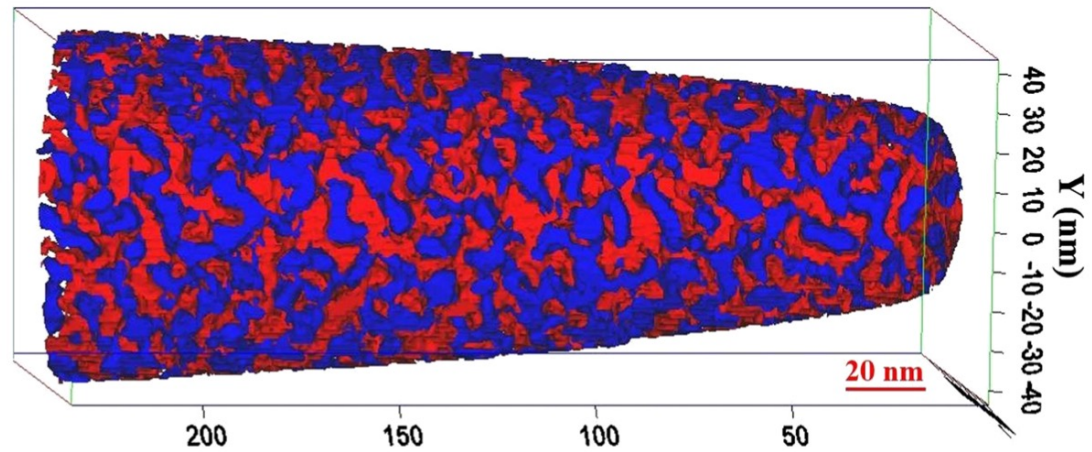
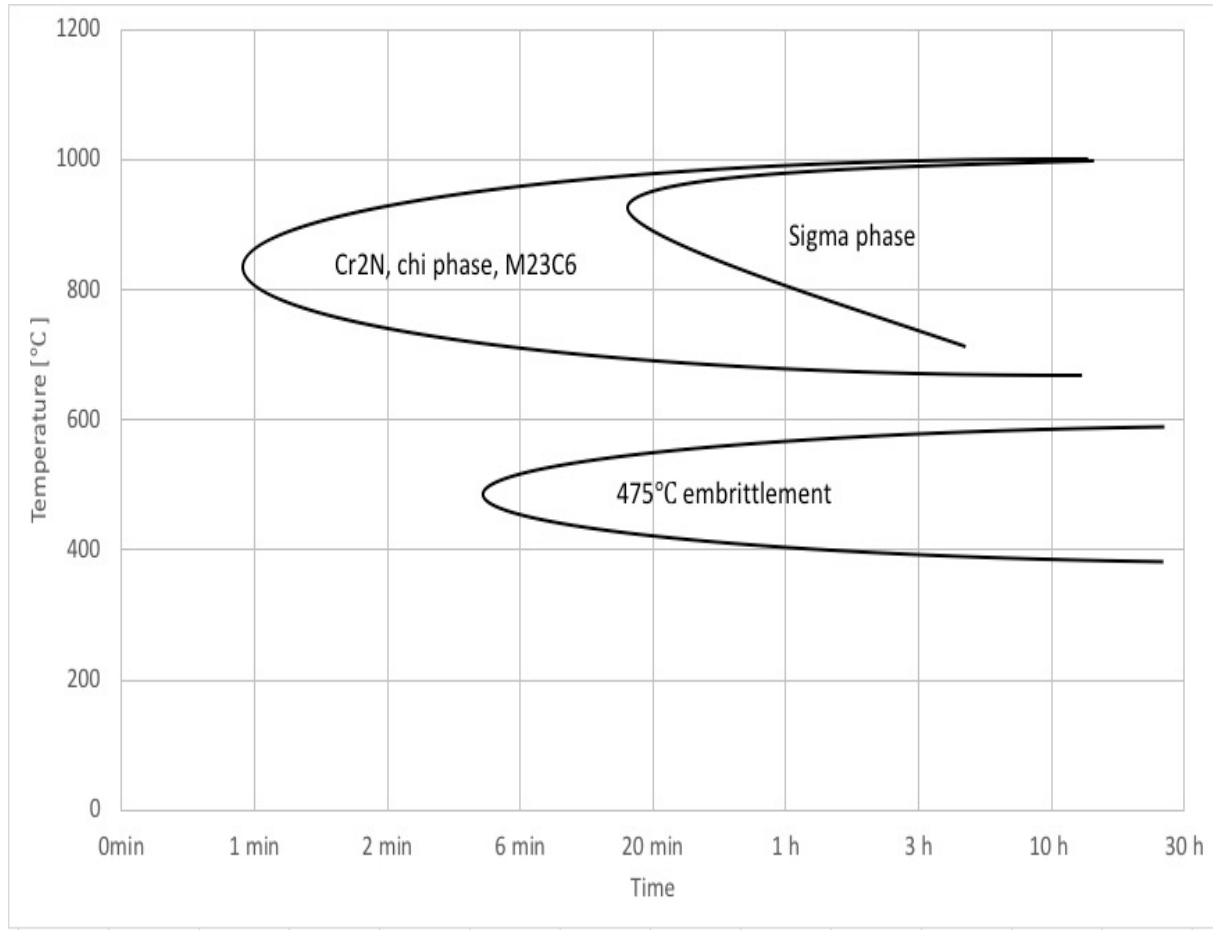

Figure 2.2: The Fe-Cr phase diagram calculated with the TCFE7 database. [20]

δ -ferrit vasban gazdag α és krómban gazdag α_1 fázis

Atom Probe Tomography (APT)

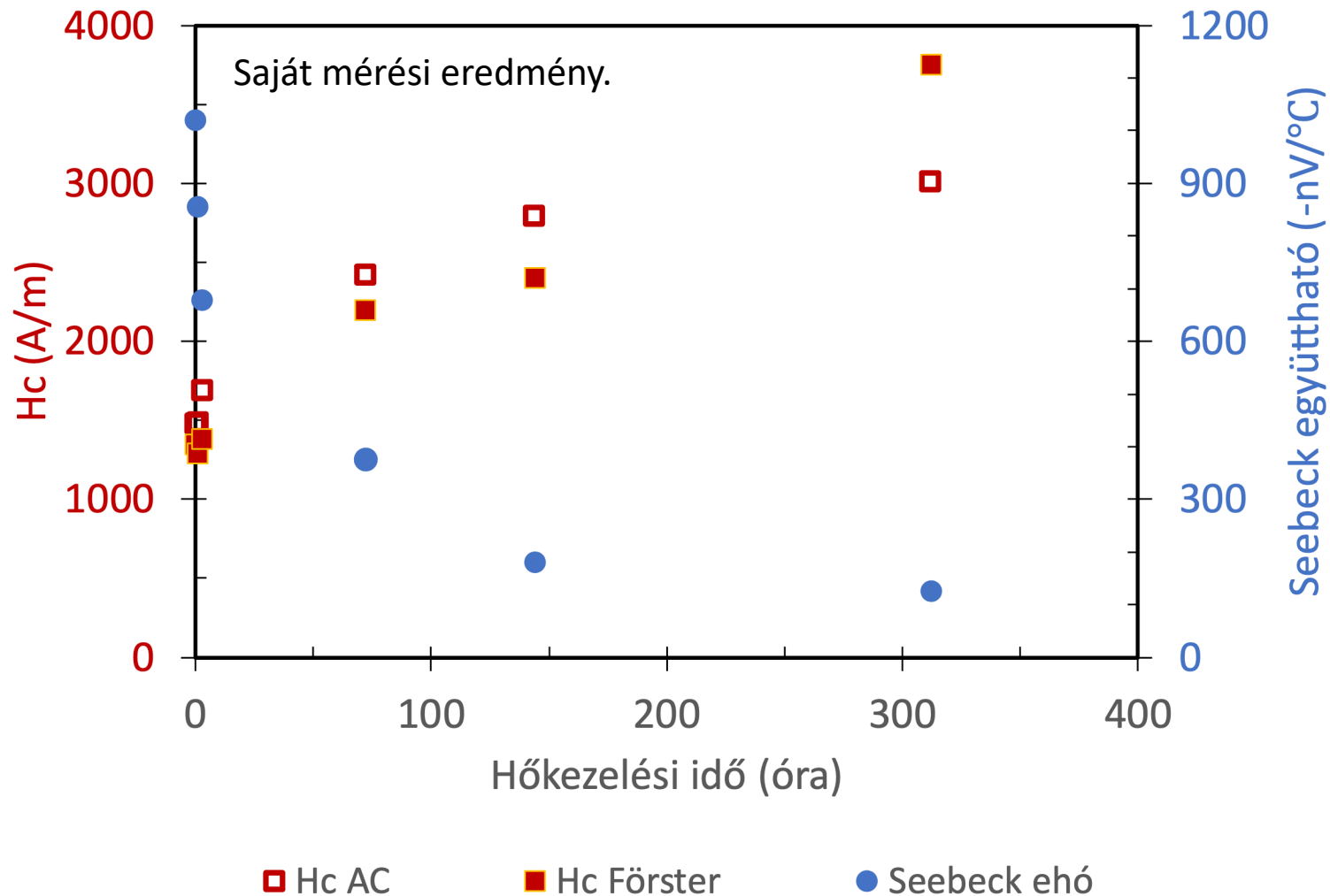
SAF 2507 SDSS

Előzetes kísérletek néhány eredménye

Duplex korrózióálló acél 2209

T = 475 °C, t = 0, 1, 3, 72, 144, 312 óra (13 nap)

Folyamatban lévő vizsgálataink és fejlesztéseink

- FeCr ötvözetsor vizsgálata 22-85% Cr (5% lépések)
T = 350, 475, 500 °C
- 2209 SDSS mintasorozat vizsgálata
- Vizsgálati metodika és mérőberendezés fejlesztése a spinodális bomlási folyamat által okozott károsodás roncsolásmentes monitorozására.